

Hvorfor «Verba Masonica»?

AV JØRUND O. GUSTAVSEN

Forskningsnytt var ikke særlig murerisk i klangen. Det ble litt platt, liksom. Under et embedsmannsmøte i Forskningslogen Niels Treschow (FNT) kom man i snakk om dette. Broder skattmester, Rolf Nøstdahl, kom opp med forslaget, som øyeblikkelig ble antatt. Det spiller selvsagt hen på

det noe mer omfattende Acta Masonica, som er de nordiske forskningslogers felles årbok. Acta er flertall av actum, som betyr handling. Verba er på samme måte også flertall av ordet verbum, altså ord. Nyhetsbrevet til FNT er ikke ment å være frimureriske handlinger, snarere bare noen ord om aktuelle hendelser innen frimurerisk forskning generelt og FNT spesielt.

Vi håper våre medlemmer finner det lesverdig og vi tar gjerne i mot tilbakemeldinger på form og innhold. Kontakt oss gjerne hvis du har noe du vil dele med brødrene.

Til slutt minner vi brødrene om det romerske ordtaket: Acta non verba! –Handling fremfor ord!

I dette nummeret

Hvorfor «Verba Masonica»?	1
Frimurerforskningsgruppe opprettes i Bergen	1
Symposium i 2013 – «call for papers».....	2
Roald Amundsen frimurer?	2
Acta Masonica Scandinavica	2
100 år siden Scott nedla sitt jordiske verktøy.....	3
90 år siden Albert J. Lange inngikk i d.e. Østen.....	3
Skandinavisk forskningskalender for 2012–13.....	4

Forskningsslogens emebdsverk, slik det så ut ved installasjon av ny Ordførende Mester 28. januar 2012.

Frimurerforskningsgruppe opprettes i Bergen

AV KJELL JUVETH JOHANSEN

Vi opplever stadig at brødre møtes for å diskutere frimureriet og for å dele kunnskaper om lokale frimureriske forhold. Det er ingen tvil om at logene selv kjenner sin lokalhistorie best og sitter nærmest kildene. Forskningslogen vil derfor oppfordre til at grupperinger opprettes formelt og vil legge tilrette for at lokale forskningsmiljø skal få lov til å spire og gro under Forskningslogens paraply.

Forskningsslogen oppretter nå en Frimurerforskningsgruppe i Bergen under ledelse av broder Per Tillier. Med seg har han brødrene Willy Reinertsen og Jan Erik Hårvei.

Bakgrunnen for opprettelsen av en frimurerforskningsgruppe er et ønske om å spre den operative forskningsvirksomheten til andre deler av landet. Vi ser en stor verdi i å stimulere brødrene til å forske på sin lokale frimurerhistorie, slik at de i organiserte former skal ha mulighet til å fremlegge resultatene av sin forskning for brødrene gjennom en Frimurerforskningsgruppe. I tillegg vil ledere og andre medlemmer av Frimurerforskningsgruppen være et godt rekrutteringsgrunnlag til de 27 faste medlemmer av Forskningslogen.

Forskningsgruppen skal først og fremst strebe etter å utøve forskning på sin lokalhistorie. Dette er noe brødrene i Bergen

har erfaring med. I 2011 satt brødrene i Bergen opp en historisk loge. Logen viste ritualer som trolig ble benyttet av de hollandske brødrene som søkte nødhavn i Bergen i 1809 under Napoleonskrigen. I tillegg ble det publisert en artikkel i Acta Scandinavica Masonica nummer 14 om hendelsen. Men det er ikke bare i Bergen at det finnes spennende lokalhistorie. I Tromsø finner vi spennende frimurerhistorie tilknyttet polarhistorien. I Trondheim har forskning vist at det finnes en gullgrube av frimurerisk forskningsmateriale på NTNU. Muligheten er mange og uoppdagede. Vi ønsker Frimurerforskningsgruppen i Bergen lykke til med både sin forskning og sin formidling.

Symposium i 2013 – «call for papers»

Forskningslogen Niels Treschows Symposium går av stabelen 26—27 okt 2013.

AV KJELL JUVETH JOHANSEN

Forskningslogen søker foredragsholdere til Symposiumet i 2013. I løpet av lørdag 26. og søndag 27. oktober 2013 skal 15 talere få lov til å presentere sin forskning – og det på 18 minutter hver! Mer tid stilles ikke til disposisjon. Vi søker foredragsholdere som ønsker å presentere resultater fra frimurerisk forskning, men også fra områder innen frimureriet som ikke er di-

rette forskningsbasert. For eksempel Tina Juul, og hennes foredrag om restaureringen av Stamhuset i Oslo. Foredraget må presentere norsk frimurerisk historie, eller på annen måte være interessant for et frimurerinteressert publikum. Symposiumet er også denne gangen åpent for ledsagere og for de som ennå ikke er medlem av Forskningslogen. Symposiumets målsetning er også denne gang å presentere en kombinasjon av kunst, underholdning og frimureri

– alt basert på resultater fra forskning og formidling i frimureriet.

Lørdagen avsluttes med en felles middag i Stamhusets spisesal. Det blir musikk og underholdning, og kanskje en spennende overraskelse fra det forgangne.

Søknadsfrist: 1. mars 2013, alle søknader sendes til; om@treschow.dnfo.no

Roald Amundsen frimurer?

AV LEIF ENDRE GRUTLE

I desember i fjor var det hundre år siden Roald Amundsen nådde sydpolen. I forbindelse med dette jubileet ble Amundsen flere steder omtalt som frimurer, blant annet i Freemasonry Today – den offisielle publikasjonen fra United Grand Lodge of England (UGLE)^[1].

Sannsynligvis er denne informasjonen hentet fra en større artikkel i tilsvarende blad ti år tidligere^[2], men påstanden om Amundsens frimurertilknytning er mye eldre. Allerede i 1957 sier et verk om be-

rømte frimurere at Amundsen er «said by several sources to be a Freemason but no lodge ever specified»^[3]. Så å si alle referanser til Amundsen som frimurer er engelskspråklige. Dermed er det grunn til å være skeptisk, siden et logemedlemskap for en av Norges store sønner ville blitt viet betydelig oppmerksomhet innen frimurerkretser her i landet. Navnet hans finnes ikke i norske matrikler for årene 1896 til 1928 og han er heller ikke omtalt i aktuelle jubileumsskrifter og lignende.

Tor Bomann-Larsen, forfatter av en av biografiene om Amundsen, stiller seg også tvilende til påstanden, siden Amundsen prinsipielt var motstander av denne typen sammenlutninger, og bare høyst motvillig aksepterte et æresmedlemskap i Rotary sent i livet.^[4] Polarhistorikeren Roland Huntford som omtaler både Scotts og Shackletons frimurermedlemskap, sier heller ingenting om slik tilknytning for Amundsen.

Selv om det ikke helt kan utelukkes at Amundsen kan ha forlatt sine prinsipper og for eksem-

pel latt seg oppta i en utenlandsk loge, peker mye mot at han aldri ble innviet som logebroder. Mangelen på detaljer rundt opptak og logetilhørighet styrker denne formodningen. Hvordan myten om frimurer-Amundsen har oppstått, vil vi imidlertid neppe få full klarhet i. Den mest plausible forklaringen er at siden mange andre store personligheter innen polarforskning på hans tid var frimurere, kan Amundsen ha blitt inkludert i denne gruppen ved en feil, og siden har feilen ukritisk blitt kopiert.

- [1] «Race for Posterity to the South Pole», i; Freemasonry Today – Summer/Autumn 2011, s. 15
- [2] «Brothers in Endurance», i; MQ Magazine, Issue 2, July 2002, s. 6-11
- [3] William R. Denslow: «10.000 Famous Freemasons». 1957, s. 20
- [4] Personlig kommunikasjon med forfatteren.

Roald Amundsen var sannsynligvis ikke frimurer.

Acta Masonica Scandinavica

Forskningslogens sekretariat har følgende utgaver av Acta Masonica Scandinavica tilgjengelig for salg:

6,7,8,9,10,11,12,13 og 14.

Pris per bok er: Kr. 250.- + porto.

Ta kontakt med Sekretariatet på e-post for bestilling: sekr@treschow.dnfo.no

100 år siden Scott nedla sitt jordiske verktøy

27. mars i år var det 100 år siden Robert F. Scott døde på vei hjem fra sydpolen.

AV JØRUND O. GUSTAVSEN

Han kom som kjent fram til Sydpolen 18. januar 1912, en drøy måned etter Roald Amundsen. Avkrefte av tungt slit med å trekke sleder på utilstrekkelige rasjoner, endte ekspedisjonen i tragedie; Scott og hans menn døde i sitt lille telt i isødet. Det de færreste kanskje visste var at Scott også var frimurer. Han ble tatt opp i Drury Lane Lodge 2127, i London i 1901.

Han fikk sin tredje grad i Christchurch, New Zealand da han var der under Discoveryekspedisjon i 1904. Han ble

etter sin forfremmelse til kaptein i Royal Navy, valgt inn som medlem i Navy Lodge 13. desember 1904. Som tilfallet var for de fleste av denne logens medlemmer, var det ikke alltid enkelt å delta på møtene. Det er en utfordring for en loge at dens ordførende mester brått må melde forfall fordi han har blitt beordret til f.eks. Bahamas. Likeledes var det med Scott. Det tok flere år før han var tilstede når Navy Lodge hadde sine møter.

Et annet prominent medlem av denne logen var Sir Ernest Shackleton. Også dette en av de mest fremtredende polfarere i den klassiske epoken. Det vil bli mer

om dette senere, da det øyensynlig er flere av Forskningslogens medlemmer som har interesse for frimurerpolfarerne.

90 år siden Albert J. Lange inngikk i d.e. Østen

Den 30. oktober 1922 nedla Albert J. Lange sitt jordiske verktøy – et verktøy han hadde benyttet overmåte flittig.

AV KJELL JUVETH JOHANSEN

Albert Lange var i 33 år redaktør av Nordisk Frimurer-Tidende (N.F.T). I 'nr. 9 fra 17. aargang' kan vi lese nekrologen, som forteller om Langes store innsats for Den Norske Frimurerorden. Lange omtales her som den frimurer i Norge med den 'største viden på den K.. K.. Omraade. Der sies videre, at fra da han 'skuede mr .. L.. kastet han seg over bøkene og begynte for alvor å studere frimureriet. Men, han ville ikke beholde kunnskapene for seg selv, men ønsket å dele kunnskap han hadde tilegnet seg med alle frimurerbrødre.

Med full rett mente han at kunnskap er makt. Som et direkte resultat av dette laget han Nordiske Frimurer-Tidende, et magasin som hadde som formål å opplyse brødrene om frimureriets så vel indre som ytre anliggender.

I tillegg til å brenne for kunnskapsformidling var Lange konservator for Eidvolls-

bygningen, æresmedlem av Storkapitlet Sofia i Aten, æresmedlem i tyske logen Ferdinande Caroline og æresmedlem av den danske Christian til Palmetræet. Det

sies at Langes private frimurerbibliotek var det største av sitt slag i Norden;

«Den, som har havt Anledning til i hans hyggelige, koselige Kontor der oppe paa Eidsvold, at gjennгаа dette hans Bibliothek og Samlinger, maatte uvilkaarlig lægge Mærke til Gjennføørelsen af den helt ut minutiose Orden, som herskede i dette Bibliothek og hele hans kontor.»

Hans betydningsfulle og grunnleggende arbeide for Eidsvoldsbygningen blir også trukket frem i nekrologen.

For 90 år siden slukket altså en flamme, et lys som hadde brent for brødrene, for opplysningen, for kunnskapen. Albert Lange var en sann dyrker av vår Kongelig Kunst. Vi minnes ham i broderlighet.

www.frimurer.no/forskningslogen

Alle foredrag som ble holdt på Forskningslogens Niels Treschowss symposium 2012 ble foreviget på film. Et utvalg av disse foredragene er nå tilgjengelig på DVD. Bestilling: dvd@treschow.dnfo.no

FORSKNINGSLOGEN
NIELS TRESCHOW

Postboks 506 Sentrum
 0105 Oslo
 Telefon: 22 47 95 00

E-post: sekr@treschow.dnfo.no

Hører du ikke noe fra oss?
 Vi minner brødrene om å sende
 inn sine e-postadresser til
sekr@treschow.dnfo.no

Forskningslogen Niels Treschow ble innviet i Ordenens Stamhus i Oslo den 1. november 2003. Logen er direkte underlagt Den Norske Frimurerordens Stormester.

Alle medlemmer av Den Norske Frimurerorden med III grad eller høyere kan bli korresponderende medlemmer av Forskningslogen. I tillegg har Forskningslogen 27 faste medlemmer, som utnevnes av Ordenens Stormester. En del av disse utgjør logens embedsverk. Det er også utnevnt æresmedlemmer.

Logens valgspråk er *Per scientiam ad certitudinem* (Gjennom kunnskap til visshet).

Logens våpenskjold er basert på Niels Treschows frimurerskjold som befinner seg i museet i Den Norske Frimurerordens Stamhus.

Niels Treschows embedsmenn: Kjell Juveth Johansen, OM, Helge Bjørn Horrisland, DM, Jørund O. Gustavsen, DelM, Jørgen Kielland, CM, Fredrik Hilding, FBB, Joe R. Svelland, ABB, Trond Ingebrigtsen, T, Bjørn Knutsen, S og Rolf Nøstdahl Skattmester.

Niels Treschows øvrige faste medlemmer: Arne Hilmar Andresen, Kjell-Håvard Bråten, Tore Evensen, Harald Forodden, Per Otto Gullaksen, Thor Skott Hansen, Thor Heyerdahl, Ole Christian Ingebretsen, Kristian Lassen, Truls Norby, Erling Grønvold Olsen, Georg T. Rasmussen, Ingar Samset, Kaare Seeberg Sidselrud, Kaare Stephensen, Kristoffer Sandven, Bjarne Gram, Bjørn Marum Olsen og Harald Øien.

Skandinavisk forskningskalender for 2012–13

2012

Lørdag 5. mai:	Treschow (I grad). «Da norske brødre introduserte frimureriet på Island» (Torir Stephensen og Morten Edvinsen), Tromsø
Lørdag 8. september:	Treschow (I grad). «Jens Arbien – Norges første frimurer» (Leif Endre Grutle), Stavanger
Lørdag 15. september:	Eckleff (VIII grad). «På tal om tal» (Robert Carleson), Eskilstuna
Lørdag 6. oktober:	Eckleff (I grad). «Arvid Nils Stenbock – officer, hovman, frimurare» (Lars Otto Berg), Karlskrona. Ledd i lokal loge «Stenbocken»s 250-års jubileum.
Lørdag 3. november:	Münter (III grad). «Engelsk frimureri – Cooke-manuskriptet oversatt til dansk» (Arne Jacob), Århus
Lørdag 10. november:	Eckleff (I grad). 10 års jubileumsloge. Foredragsholder Fredrik Björkman. Uppsala.
Lørdag 17. november:	Treschow (I grad). «Frimurerhistorikeren Albert Lange» (Odd Grann), Oslo.

2013

Lørdag 26. januar:	Treschow (I grad): «Antifrimureri i Norge 1749-1945» (Helge Bjørn Horrisland), Trondheim
Søndag 27. januar:	Besøk Falstadsenteret, Levanger
Lørdag 2. februar:	Münter (III grad): «Sønderjyden Hjalmar Schacht som ble Hitlers minister» (Helge Bjørn Horrisland), Odense
Lørdag 6. april:	Tornérhjelms og de tre spørsmål i I° (Ulf Åsén), Bergen
Søndag 7. april:	Lokalt program, Bergen
12.–14. april:	Logetur til Eckleff-symposiet, Kristianstad (S)
Lørdag 13. april:	Münter (III grad): «Stormesterøksen» (Erik Dam), København
24.–26. mai:	Logetur for inviterte (embedsverk, foredragsholdere og «de 27») til ICHF-kongress, Edinburgh (GB)
Lørdag 7. september:	Ole Bull og frimureriet (Per Hannevold), høytidsloge/10-års jubileum, Oslo
25.–27. oktober:	Treschow-symposium, Oslo